

De Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum 10 juli 2024
Onderwerp <i>Valkhof</i>			Bijlage(n) div.

Geachte leden,

In het Gemeenteblad 2024, 267121 (Datum publicatie 19-06-2024 09:00) met de titel BEKENDMAKING Monumentenwet 1988, staat:

Burgemeester en Wethouders van Nijmegen maken bekend dat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 14 juni 2024 een ontwerpbesluit heeft opgesteld om een vergunning te gaan verlenen voor de Restauratie en renovatie van het Valkhofpark op de percelen met de kadastrale aanduiding: Nijmegen C 6952, 7050, 7051, 8777, 9115 (Rijksmonumentnummer 395952/ Valkhof) in de gemeente Nijmegen.

De naam Valkhofpark is niet door het bevoegde gemeentelijke orgaan vastgesteld. In de bijlagen staat een uitgebreid overzicht. De geschiedenis begint bij de kaart van Isaac van Geelkercken uit 1639. Daarin staan ook de kadastrale gemeente Nijmegen, Sectie C, en de besluiten die de raad in de vorige eeuw heeft genomen. Het raadsbesluit d.d. 9 juli 1924 met de naam Valkhof is op 13 november 1980 ingetrokken.

Bij monumentnummer 31192 (Inschrijving register 17 april 1973) staat bij de omschrijving de naam Het Valkhof. Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister. De raad heeft geen naam vastgesteld voor het rijksmonument. Sinds 17 maart 1994 stonden staatnaambordjes met de naam valkhof. Dit is niet in overeenstemming met de NEN 1772.

toponiemstapeling

De commissie straatnaamgeving was op 12 april 2004 gevoelig voor een pleonasme en zou gaan voorstellen om de naam Valkhofpark te wijzigen in Valkhof. De toezegging heeft niet geleid tot een raadsvoorstel. De Verordening commissie straatnaamgeving (raadsvoorstel nr. 29/2009) is op 18 maart 2009 ingetrokken.

De raadsvoorstellen worden conform vastgesteld door B&W. De hamerstukken worden door de raad niet inhoudelijk besproken. De naam van de openbare ruimte met de naam Valkhof staat niet in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Op de gemeentelijke website, in het Gemeenteblad 2024, 267121, De Burg Nijmegen van 6 juli 2024, de B&W Besluitenlijst en besluiten van 9 juli 2024 en MijnWijkplan staat de naam Valkhofpark.

naamgeving

De gemeenteraad kent per woonplaats namen toe aan delen van de openbare ruimte en zo nodig aan gemeentelijke gebouwen en bouwwerken (artikel 2, Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2019); zie ook artikel 6, eerste lid, van de Wet basisregistratie adressen en gebouwen.

Is er geen rekening gehouden met de geschiedenis van het Valkhof? De naam ontbreekt in de BAG. De niet-vestigde naam St. Nicolaaskapel heeft het adres Voerweg 1 Nijmegen. In de brief d.d. 9 juli 2024 (kenmerk D240580395) van B&W over de Voortgang van het Valkhofpark en het Kelfkensbos staan de volgende namen:

- Kelfkensbos	3x openbare ruimte ID 0268300000001245
- Kelfkensbosplein	1x <i>niet vastgesteld</i>
- Valkhofkwartier	1x <i>niet vastgesteld</i>
- Valkhofpark	6x <i>niet vastgesteld</i>
- Waalkade	1x openbare ruimte ID 0268300000000767

U kunt dit bericht op de gebruikelijke wijze afdoen. In het eerdergenoemde gemeentebblad staat:

Het ontwerpbesluit (met bijbehorende stukken) ligt vanaf 20 juni 2024 tot en met 1 augustus 2024 ter inzage bij de Informatiebalie in de Stadswinkel, Mariënborg 30 te Nijmegen.

Een ieder kan gedurende voornoemde termijn schriftelijk zienswijzen naar voren brengen bij het College van Burgemeester en Wethouders, Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen, t.a.v. de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling (afdeling RO10), Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen.

Kan ik mijn zienswijze niet inloggen via de DigiD, maar alleen schriftelijk aan Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen?

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Rob Essers

Valkhof¹

Wijk C (1812)
wijk 00 Benedenstad
Isaac van Geelkercken 1639: Het Valckhoff
Blaeu 1649: Valckhof
Nicloaes van Geelkercken 1653: Valckhof
Feltman 1669: Valckhof
Kiers 1751^{1,2}: Valk Hoff
De Witte 1756: Valk Hoff
Van Suchtelen 1779: Valkhof
kadastrale gemeente Nijmegen, Sectie C (1822): Het Hof
Nijmegen 1900: Het Valkhof

"I. het *Valkhof*, of de *Hofberg*, nu de grondvlakte van den gesloopten Keizerlijken Burg, geschikt tot eene wandelplaats" (In de Betouw 1805, p. 6)

"*Het Valkhof*; (*) een breed plein, waar men den ingang heeft van eene aangename wandelplaats, het *Hof* genoemd, zeer schoon op eenen afzonderlijken heuvel of uitspringenden hoek van den *Hunnerberg* gelegen, en door ons geheele land vermaard van wege de heerlijke gezigten, die men hier van rondom heeft. (...)

*) Het Valkhof was voorheen *de geheele hofberg* met al de daarop staande gebouwen of de *gansche Burg*, waarvan de voorpoort stond op het plein, dat nu de opgang is naar de tegenwoordige wandelplaats." (Buurman 1829, p. 51-52)

"1414: Valckhoff

18e eeuw ook: Buitenhof.

Het terrein waarop de Burcht stond wordt sinds lang ten onrechte het Valkhof genoemd. Het Valkhof lag naast het Hof, ter plaatse waar nu het gebouw van den R.K. Volksbond staat. Hier stonden de kooien der jachtvalken en de stallen van den Burcht. Het was een gewoonte van vele vorsten in de middeleeuwen om het dier, dat in hun wapenschild stond afgebeeld, levend te bezitten. De hertogen van Gelderland, die een leeuw in hun wapen voerden, hielden er in den regel levende leeuwen op na en in de 16e eeuw waren er op het terrein, dat nu van genoemden Volksbond is, nog gemetselde kooien, waar 'die Geldersche leeuw' huisde. Vanaf 1388 staan in de stadsrekenboeken posten voor onderhoud van die dieren." (Teunissen 1933)

"Het burchtterrein werd in de vijftiende eeuw kleiner doordat besloten werd een natuurlijke afwateringsgeul naar de Waal uit te graven tot een geleidelijk aflopende weg, de latere Voerweg. Het Valkhofplateau, dat tot die tijd één geheel vormde met het Kelfkensbos, werd nu een aparte 'heuvel' (de naam Valkhof werd overigens pas vanaf de dertiende eeuw gebruikt)." (Abma 2021, p. 28)

Valkhofheuvel

De Valkhofburcht (Het Hof) is in 1795-1796 gesloopt. De bewaard gebleven delen van de burcht, de Valkhofheuvel met beplanting en de in de heuvel nog aanwezige funderingsresten van de burcht, tussen Voerweg, Waalkade en Lindenberg zijn aangewezen als rijksmonument.* De archeologische resten op de locatie 'Valkhof/Hunnerpark, Voerweg/Sint Jorisstraat' (St. Jorisstraat) maken deel uit van een ander rijksmonument.*

zie www.kasteleninnederland.nl

Het park dat in de raadsvergadering van 30 mei 1885 werd aangeduid als de wandelplaats 'het Valkhof' (zie Verslag van de Handelingen van de Raad der Gemeente Nijmegen 1885, p. 87), is in 1924* niet betrokken bij de algemene herziening van de straatnamen. De naam Valkhof (raadsbesluit d.d. 9 juli 1924) is vastgesteld voor het plein rond het monument ter herinnering aan de totstandkoming van de spoorlijn Nijmegen - Kleve (rijksmonument).*

"De burgers van Nijmegen beschouwen als 'Valkhof' het terrein, waarop de voormalige Valkhofburcht was gelegen. Hierdoor is de straatnaam 'Valkhof' uiterst verwarrend."
(raadsvoorstel d.d. 16 oktober 1980)

zie [Hoogstraat, Valkhof](#)²

"04. Naamgeving 'Valkhof'.

De straatnaam 'Valkhof' is bij raadsbesluit van 13 november 1980 ingetrokken. Het park heeft momenteel formeel geen naam. In de volksmond heette het park vroeger ('t) Hof. Aangezien momenteel behoefte is om de Barbarossaruïne en de Karolingische kapel [St. Nicolaaskapel /RE], gelegen in het park een huisnummer te geven is het noodzakelijk dat het park formeel een naam krijgt.

De heer Lamers is er voorstander dat het park de naam 'Valkhofpark' krijgt. De commissie gaat hier unaniem mee akkoord." (Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 17 mei 2001, vervolgvel 1)

Omdat de naam Valkhofpark vanuit historisch oogpunt en grammaticaal (hof/park) niet juist is, komt de commissie op 4 februari 2004 hierop terug en besluit om het standpunt te wijzigen in 'Valkhof'. Tot een raadsvoorstel komt het niet. Op 2 september 2005 besluit de commissie tot uitstel:

"7. Begrenzing Valkhof

De begrenzing van het Valkhof wordt in samenhang met de naamgeving ingebed in het stappenplan van het project Toekomstperspectief Valkhof / Hunnerpark en komt bij de commissie terug, zodra de consequenties van dit project voor de begrenzing van het park bekend zijn." (Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 28 oktober 2005, vervolgvel 1)

De naam van het park moet nog altijd formeel worden vastgesteld. Een openbare ruimte met de naam Valkhof komt dan ook niet voor in de BAG.

Het adres van de St. Nicolaaskapel is Voerweg 1 Nijmegen. Het pand stond op de 'Lijst met te formaliseren panden 3-3-2010' (besluit B&W d.d. 16 maart 2010). De bunker (bouwjaar 1943) staat sinds 21 december 2015 in de basisregistratie met het adres Voerweg 3 Nijmegen. Een bunker 'mits in gebruik' is sinds 1 juli 2018 een pand.*

In het besluit d.d. 13 februari 2019 om de vergunning voor het 'herbouwen van de donjon in het Valkhofpark' te weigeren staat: 'plaatselijk bekend als Voerweg 5 en Valkhofpark te Nijmegen'; zie *Gemeentebblad* 2019, 36561. In de BAG en het gemeentelijke Adressenoverzicht komt het adres Voerweg 5 Nijmegen niet voor.

zie [Hof, St. Nicolaaskapel, Straalmanslaantje, Valkhofplein](#)¹, [Valkhoftrappen](#)

borden

Op de straatnaamborden in het naamloze park stond sinds 1994 de naam 'valkhof' (met kleine letter). Er resteert in de openbare ruimte op dit moment nog één straatnaambord. Op de voetgangersbewegwijzering (2015) staat 'Het Valkhof' met daarachter een bos-pictogram.

zie [kroniek 1994](#)

Valkhof²

Nijmegen 1812: Het Valkhof, Valkhof
kadastrale gemeente Nijmegen, Sectie C (1822): Het Valkhof
Wegenlegger 1858: Valkhof
Wegenlegger 1859: Valkhof
Adresboek 1892: valkhof
Nijmegen 1900: Valkhof
Raadsbesluit d.d. 9 juli 1924: Valkhof
Besluit B&W d.d. 18 oktober 1950
Raadsbesluit d.d. 28 februari 1951: *inwerkingtreding*
Raadsbesluit d.d. 13 november 1980: Hoogstraat

Op de Wegenleggers uit 1858 en 1859 komt de naam Valkhof twee maal voor:

- "Van de Burgtpoort tot aan den Voerweg" (*Legger A* 1858, nr. 23);
- "Van de Burgtpoort tot de Lindenberg" (*Legger B* 1859, nr. 113).

Uit de kaart bij raadsbesluit d.d. 9 juli 1924 blijkt dat de straatnaam Valkhof geen betrekking had op het park. Het besluit van B&W d.d. 18 oktober 1950 (bijlage B, sub 28) had alleen betrekking op het plein (Hoogstraat) aan het begin van de Voerweg. Het eerste beslispunt van het raadsbesluit d.d. 13 november 1980 luidde:

"1. in te trekken zijn besluiten van 9 juli 1924 en van 27 december 1950, voor zoveel betreft de straatnaam 'Valkhof';" (raadsvoorstel d.d. 16 oktober 1980)

De gemeenteraad heeft op 27 december 1950 geen besluit genomen inzake de naam Valkhof. Het overgebleven deel van plein dat in de volksmond Valkhofplein werd genoemd, maakt sinds de herinrichting van het kruispunt deel uit van de Hoogstraat (raadsbesluit d.d. 13 november 1980).

parken

a. openbare ruimte type 'terrein': Bedrijvenpark Lindenholt, Broeder Koenraadpark, Dichterspark, Distelpark, Dorpspark Hees, Goffertpark, Hunnerpark, Julianapark, Krayenhoffpark, Kronenburgerpark, Park Kanaalzoom, Park Waaijenstein (*bis*), Parkje Lugtigheid, Stadspark Staddijk, Truus Mastpark, Vogelpark, Vondelparkje, Westerpark, Wijkpark Meijhorst;
b. idem, met huisnummers: Bert Haanstrapark, Fons Rademakerspark, Fort Krayenhoff, Hazenpark, Ingmar Bergmanpark, Jozef van Hövellpark, Thermionpark;
c. niet-vastgestelde namen: Augustinuspark, Bedrijvenpark De Rietgraaf, Bedrijvenpark Kerkenbos, Buurtpark Hoog-Heseveld, Florapark, Heidepark, Kometenpark, Limospark, Mercuriuspark, Park Brakkenstein, Park De Rietgraaf, Park Grote Boel, Park Heyendaal, Park Jonkerbosch, Park Kloostertuin, Park Leeuwenstein, Park Lingezegen, Park Malderborgh, Park Neerbosch, Park Opaalstraat, Park Rivierstraat, Park Vroom, Park West, Park Winkelsteeg, Planetenpark, Rivierenpark, Rivierpark, Rivierpark Nijmegen - Waal, Steegherpark, Thiemepark, Valkhof, Woonpark Oosterhout;
d. verdwenen namen: Bataviapark, Centrupark, Park '44, Stadspark De Goffert (?), Waalpark;
e. niet-bestaande namen: Micropark, Park De Omloop, Park Fort Krayenhoff, Park Genthof, Park Hatert, Park Staddijk, Valkhofpark

zie [terreinen](#)

Monumentnummer*: 31192

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **17 april 1973**
Kadaster deel/nr **82929/11**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Nijmegen	Nijmegen	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Nijmegen	C			7050
Nijmegen	C			7051
Nijmegen	C			8776
Nijmegen	C			9115
Nijmegen	C			8777

*Omschrijving***

Het Valkhof.

Van de in 1155 door Keizer Frederik Barbarossa, ter plaatse van een in de Karolingische tijd gestichte palts, herbouwde burcht zijn na de sloping in 1796-'97 de volgende delen bewaard gebleven:

1. St. Nicolaaskapel. Centraal aangelegd bouwwerk, bestaande uit een achtzijdige kern, waaromheen een lagere, zestienhoekige omgang, na omstreeks 1030 in tufsteen opgetrokken en in de gotische periode ten dele in baksteen vernieuwd, waarbij het middengedeelte verhoogd werd en de omgang kruisrib- en graatgewelven verkreeg. Aan de westzijde een uitgebouwd portaal met overwelling en aan de oostzijde een driezijdige, gotische altaarnis. Uitwendig zijn de omgangsmuren versierd met rondboognissen, voorzien van imposten; inwendig is de in twee verdiepingen verdeelde omgang beneden naar de middenruimte geopend door rondbogen; daarboven door rondboognissen, waarin gekoppelde bogen op door Ir J.J. Weve en, na oorlogsbeschadiging, 1953-'58 door Ir G.J. Deur.
2. Barbarossa-ruïne. Uit tufsteen opgetrokken absis met fragmenten der aansluitende zijmuren, onderdeel van het in 1155 door Keizer Frederik Barbarossa opgetrokken paleis. De absis vertoont de romaanse decoratie van het Rijnland met beneden lisenen, verbonden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

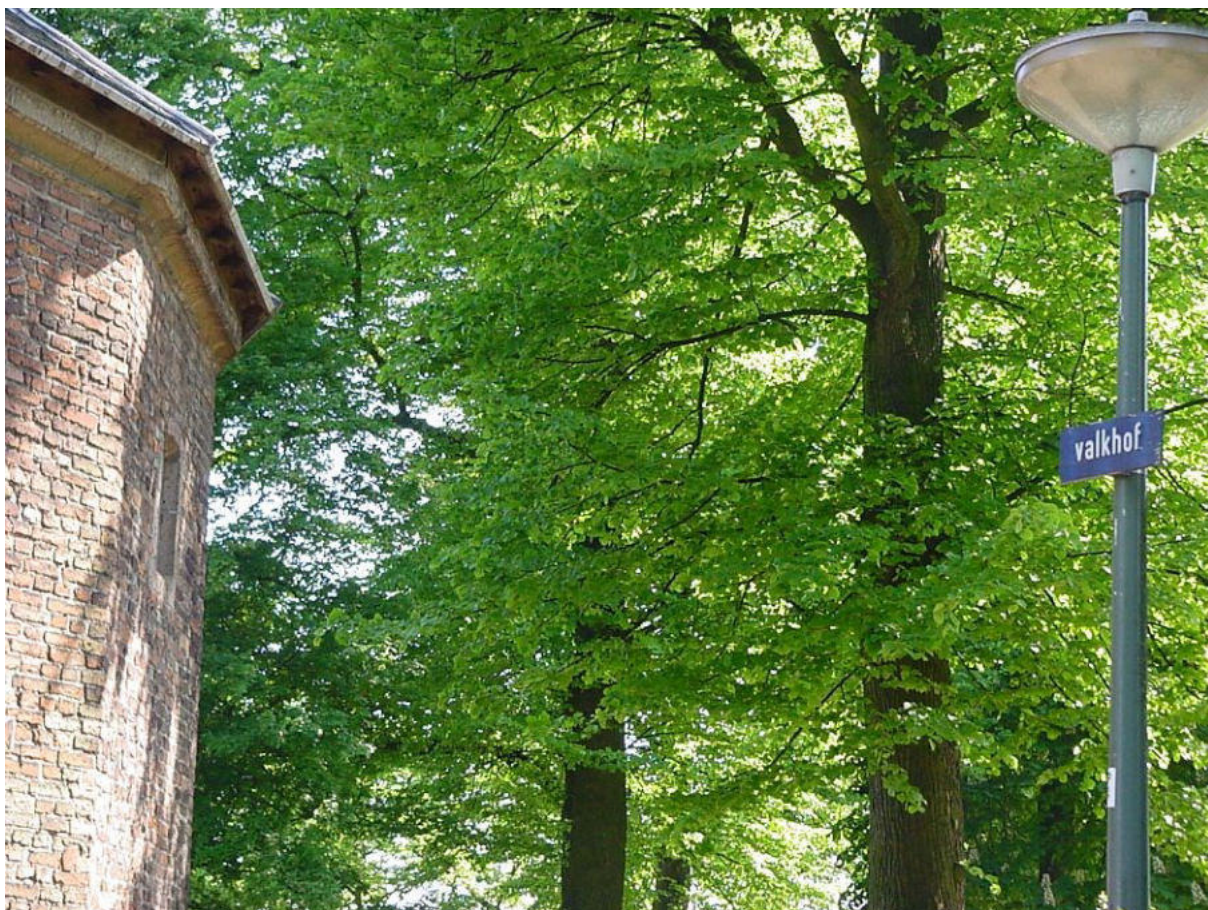
door gekoppelde rondbogen en boven rondboogvensters met geprofileerde dagkanten, gescheiden door kolonetten. Bekronend rondboogfries. Inwendig wordt de triomfboog gedragen door twee Romeinse zuilen met Karolingische kapitelen van marmer. Van de crypte zijn de aanzetten der kruisribgewelven en fragmenten der vrijstaande, dragende zuiltjes bewaard gebleven. Binnen de absis bouwfragmenten uit de Romeinse en Karolingische tijd.

3. Op de noordwest punt van het Valkhof, nabij de St. Nicolaaskapel het overblijfsel van een tufstenen muurtoren uit de 12e eeuw, onderdeel van de ommuring van het burchtplein, van welke ommuring fragmenten aan weerszijden van de muurtoren bewaard zijn.

4. Gedeelten van de in 1388-'90 gebouwde ringmuur om het kasteel.

5. De Valkhofheuvel met beplanting. In de heuvel nog aanwezige funderingsresten van de burcht (apart monumentnummer 395952).

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Kasteel, buitenplaats	Paleis
Kastelen, landhuizen en parken	Kasteel, buitenplaats	Kasteeltoren
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Park
Religieuze gebouwen	Kapel (F)	Kapel(F1)

24 mei 2001 - Valkhof (archieffoto)

17 maart 1994

"De benedenstad krijgt nieuwe straatnaambordjes die passen bij het historische karakter van dit stadsdeel. Wilma Coehoorn heeft ze ontworpen." (Kroniek van Nijmegen over 1994, p. 168)

Het is eenieder die daartoe niet bevoegd is verboden namen aan de openbare ruimte of delen daarvan, of nummers aan een pand of verblijfsobject, lig- of standplaats [of afgebakend terrein], toe te kennen door deze op zichtbare wijze aan te brengen (artikel 4, derde lid, . Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2019).

NEN 1772:1992 nl

Straatnaamborden

Deze norm geeft voor straatnaamborden functionele eisen ten aanzien van de afmetingen, de uitvoering, de constructie, de kleursoorten en lichttechnische eigenschappen van de toegepaste materialen en de plaatsing. De norm is van toepassing op straatnaamborden langs wegen en straten binnen en buiten de bebouwde kom.

NEN 1772+C1:2014 nl

Straatnaam- en huisnummerborden

NEN 1772+C1 geeft voor straatnaamborden en huisnummerborden functionele eisen ten aanzien van de afmeting, de uitvoering, de constructie, de kleursoorten en de lichttechnische eigenschappen van de toegepaste materialen en de plaatsing. Deze norm is van toepassing op straatnaamborden en huisnummerborden langs wegen en straten binnen en buiten de bebouwde kom. Het correctieblad is in deze norm verwerkt.

De heer R. Essers
Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen

Mariënborg 75
6511 PS Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 00
Telefax (024) 329 34 44
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum
12-02-2004

Datum uw brief
09-12-2003

Ons kenmerk
N220/

Contactpersoon
H.A. Peters

Onderwerp
straatnaamgeving

Aantal bijlagen

Doorkiesnummer
3293534

Geachte heer Essers,

In de laatst gehouden vergadering van de commissie Straatnaamgeving van 4 februari j.l. is onder andere uw brief van bovenstaande datum aan de orde geweest. U heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om uw brief tijdens deze vergadering toe te lichten.

In uw toelichting laat u nog eens weten niet eens te zijn met het ingenomen standpunt van de commissie om aan het park ten noorden van het Kelfkensbos de naam "Valkhofpark" te geven. Gelet op de historie zou deze naamgeving een foutieve naam zijn.

Ook vanuit grammaticaal oogpunt gezien vindt u deze naam geen goede keuze. In de naamskeuze wordt pleonasme gebruikt, namelijk de woorden "hof en park" drukken nagenoeg hetzelfde uit. U stelt de commissie voor haar standpunt te heroverwegen om aan het park de naam "Valkhof" te geven.

De commissie is gevoelig voor de door u aangedragen argumenten en besluit haar eerder ingenomen standpunt te wijzigen. Dit betekent dat de commissie de gemeenteraad zal gaan voorstellen om aan het onderhavige park de naam "Valkhof" te geven.

Ik hoop u met het bovenstaande voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

De voorzitter van de commissie Straatnaamgeving
namens hem,
de secretaris,

P.M.H. Severijn

Citaten

2001

Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 17 mei 2001, *vervolgvel 1*:

04. Naamgeving “Valkhof”.

De straatnaam “Valkhof” is bij raadsbesluit van 13 november 1980 ingetrokken. Het park heeft momenteel formeel geen naam. In de volksmond heette het park vroeger (‘t) Hof. Aangezien momenteel behoefte is om de Barbarossaruïne en de Karolingische kapel, gelegen in het park een huisnummer te geven is het noodzakelijk dat het park formeel een naam krijgt.

De heer Lamers is er voorstander dat het park de naam “Valkhofpark” krijgt. De commissie gaat hier unaniem mee akkoord.

De heer Depla pleit ervoor om nieuwe parken van een naam te voorzien, maar om de huidige parken een naam te geven moet er behoefte naar zijn.

Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 19 december 2001, *vervolgvel 1*:

05. Ingekomen brieven van de heer Essers.

(...)

Ten aanzien van tweede brief wordt besloten om de naamgeving “Valkhofpark” te handhaven.

2004

Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 4 februari 2004, *vervolgvel 1*:

04. Ingekomen brief van de heer Essers.

De heer Essers geeft een toelichting op zijn brief. Hij deelt mede dat zijn e-mail voor zich spreekt. Hij zou het juist wanneer van een eerder ingenomen standpunt (Valkhofpark) wordt afgeweken. Zeker nu de commissie direct voorstellen doet richting gemeenteraad. De heer Essers vindt het vanuit historisch oogpunt en grammaticaal (hof/park) niet juist. Hij pleit voor de naam “Valkhof”.

De commissie kan zich hierin vinden en besluit om het standpunt te wijzigen in “Valkhof”.

2005

Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 2 september 2005, *vervolgvel 3*:

05. Begrenzing Valkhof

De heer Van der Meer stelt voor de behandeling van dit punt uit te stellen tot de raad een besluit genomen heeft over de herinrichting van het Valkhofkwartier, aangezien dat wellicht invloed heeft op de begrenzing. De commissie stemt in met dit voorstel.

Verslag vergadering commissie straatnaamgeving d.d. 28 oktober 2005, *vervolgvel 1*:

7. Begrenzing Valkhof

De begrenzing van het Valkhof wordt in samenhang met de naamgeving ingebed in het stappenplan van het project Toekomstperspectief Valkhof / Hunnerpark en komt bij de commissie terug, zodra de consequenties van dit project voor de begrenzing van het park bekend zijn.